

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1907 Leto XXIV

Obseg: 140 let! — Trtni cvet. — Zavarovanje zoper točo. — Gnojite ajdi! — V boj proti peronospori! — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družb. vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

140 let!

V četrtek, 27. t. m., se bo vršil običajni redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe, in sicer za leto 1906. Spored občnega zbora smo objavili med uradnimi vestmi te številke.

Naša družba je najstarejši in najznamenitejši del kmetijske organizacije na Kranjskem, zato bodi dolžnost vsakega uda, da se občnega zbora, če le mogoče, udeleži, ker z obilno udeležbo kmetovalci kažejo svojo stanovsko zavest in dvignejo družbeni ugled. Že iz tega vzroka vabimo na obilno udeležbo!

Letošnji občni zbor je pa še posebno pomemben, kajti družba letos praznuje svojo 140 letnico. Sicer se ne namerava prirediti zaraditega nikako posebno slavlje, a udje znameniti dogodek sami najboljše poslave, če 27. t. m. v obilnem številu prihite na občni zbor v Ljubljano ter s svojimi sklepi dajo novih povodov k razvitju družbe.

Lepa je zgodovina naše družbe, in kar je najlepše, njeno dolgo delovanje je vrsta izrednih uspehov.

Kmetijska družba je pričela vpeljevati na Kranjskem krompir, ki si brez njega danes našega kmetijstva niti misliti ne moremo. Ogromno mnogo je storila za vpeljavo svilarstva. Ta kmetijska panoga je pa zaradi nastalih narodnogospodarskih razmer pozneje morala skoraj popolnoma poginiti v naši deželi. Naša družba je započela ves kmetijski napredek na Kranjskem, ustanovila je svoje kmetijske šole v Ljubljani in v Mokricah ter živinozdravniško in podkovsko šolo v Ljubljani. Prve kmetijske poučne knjige je izdala naša družba in edino njej se je zahvaliti, da so pričele izhajati »Kmetijske in rokodelske Novice«, ki so bile najvažnejši povod vsemu kmetijskemu napredku ter so obenem povzročile prepoved slovenskega naroda.

Ker so izšle »Novice« iz kmetijske družbe, ktere last so bile, zato ima naša družba nevenljive zasluge za prepoved slovenskega naroda, in vsak zaveden Slovenec se mora veseliti 140 letnice zbora, ki je toliko storil za ves narod.

Pred letom 1848. je bilo vsako združevanje v katerikoli namen zabranjeno, edino le v milostno dovoljeni c. kr. kmetijski družbi kranjski so Kranjci in tudi drugi Slovenci imeli priliko gibati se in delovati za blagor naroda. Pod okriljem kmetijske družbe je nastalo obrtno društvo za dežele notranje Avstrije, in naša družba je omogočila in ustanovila prvo obrtno šolo v Ljubljani.

V pisarni naše družbe se je rodilo »Slovensko društvo« in družbeni uradniki so vodili njegovo delovanje. To velja tudi o prvem pravniškem društvu.

Razvoj kranjskega sadjarstva je izšel iz kmetijske družbe in njena osrednja drevesnica je v teku let razdelila milijon sadnih dreves najboljših vrst, ki tvorijo danes podlago našemu sadjarstvu. Vsled družbenega delovanja se je po deželi zasnovovalo nebroj drevesnic, in družbeni učenci ter pozneje njeni sotrudniki na polju sadjarstva, vinstva in sličnih panog so bili izvrševalci družbenih namer, zato se v zgodovini kranjskega sadjarstva svetijo imena: misijonar Pirc, Pintar, Zalokar, Vrtovec itd.

Veliko se ima vinstvo zahvaliti naši družbi; ona je delovala za vpeljavo boljših trtnih vrst ter je vzpodbujala k umnemu gnojenju vinogradov. Ko sta prišla peronospora in trtna uš čez naše vinograde, takrat se je pričel prvi boj proti tema škodljivcem od strani družbe, in še danes vrši tozadevno svojo nalogo družba v onem obsegu, ki jo določuje njen delokrog. Zavednost, ki jo je vzbudila naša družba, in marljivo delovanje njenih podružnic v vinorodnih pokrajinah so podlaga, na kateri so poklicani krogi mogli tako uspešno zasnovati in nadaljevati obnovljenje uničenih vinogradov.

Neprecenljiv je uspeh kmetijske družbe pri povzdigi živinoreje, kajti vsled njenega prizadevanja se je število živine v teku stoletja več kakor podvojilo in istotako se je kakovost živine najmanj za polovico izboljšala. Ponosni smo na razvoj kranjskega mlekarstva, s katerim se razmerno nobena avstrijska kronovina z ozirom na kratek čas in okoliščine ne more kosati, in tudi to je prvotno izključno le delo naše družbe.

Naša družba je vpeljala na Kranjskem pridelovanje detelje in tudi krmske pese; silno je dvignila pridelovanje krme in z oddajo čistega semena boljših vrst različnih kmetijskih rastlin je izdatno povzdignila dobičkonosnost našega gospodarjenja.

Znamenit je družbeni uspeh izza najnovejšega časa glede vpeljave umetnih gnojil, in s ponosom lahko trdimo, da je kranjski kmet, kar se tiče porabe teh gnojil, med prvimi v Avstriji.

C. kr. kmetijska družba kranjska je v dobi svojega skoraj poldrugstoletnega obstanka s svojim delovanjem povečala vrednost narodnega premoženja za vsoto, ki gre v 100 milijone, in se smejo povišani letni dohodki vsled tega ceniti na milijone. Kakor ima le tisti človek zavistne sovražnike, ki ima uspehe, tako se iz enakih vzrokov marsikje kaže vseskozi neupravičena mržnja do naše družbe. Vsaka kronovina v Avstriji ima kak osrednji zavod za pospeševanje kmetijstva, pa naj se imenuje kmetijska družba ali kulturni svet, in če primerjamo delovanje teh zavodov, gotovo ni naša družba, bodisi glede delovanja kakor glede uspehov, na zadnjem mestu. In če kdo trdi, da je naša družba zastarela, je to očitje, ki ga še nihče ni dokazal, kajti družba se je v svojem delovanju vedno moderno pomlajevala in je najmanj tisto vršila, kar je smer in naloga enakih zavodov po vsem naobraženem svetu.

Navzlic vsemu se naša družba stalno in redno razvija, kar najbolje spričujejo suha števila njenih letnih poročil; in kako veliko zaslombo ima v zavednem kmetijskem prebivalstvu, spričuje zaupanje kmetov do družbe, ki se z nebrojnimi pismi strokovne vsebine obračajo do nje.

Res dobiva kmetijska družba, zlasti v zadnjem času, izdatne podpore v prosep kmetijstva, a za njeno delovanje v občnkoristni namen ni bila plačana in je dobila za vzdrževanje pisarne šele v zadnjem času prispevke iz javnih zakladov, zato se lahko reče, da je vse storila iz svoje moči, t. j. kmetovalci so svojo družbo skoraj popolnoma sami vzdrževali, in kranjski kmetovalci vsled tega lahko s ponosom vzkliknejo: **Ves kmetijski napredek v kranjski deželi smo zasnovali iz svoje moči!**

Trtni cvet.

Vsakemu vinogradniku je dobro znano, da je od pravičnega cvetenja trte odvisna množina in tudi kakovost grozdja.

Treba je torej, da si je vsak vinogradnik na jasnem, kaj je trtni cvet, kako se razvija, oplodi in kako iz njega nastane grozdna jagoda.

Zato sem si namenil spisati to razpravo. Podobe zanjo mi je drage volje posodilo društvo za varstvo avstrijskega vinstva na Dunaju, ki jih je v sličnem spisu porabil g. ravnatelj Reckendorfer.

Če opazujemo razvijajoči se cvetni zarod, vidimo, da obstoji iz pecelja, ki se deli v več majhnih peceljčkov, in na vsakem se nahaja en trtni cvet.

Kadar se trtni cvet zadosti razvije — pri nas navadno v drugi tretjini meseca junija — se grozdček razcvete.

Na zgornjem delu vsakega cvetka se nahaja petdelna kapica (cvetna čaša), ki odskoči, in tako pride na dan notranji del cveta, ki je pri veliki večini pri nas gojenih žlahtnih vrst tak, kakor ga vidimo v podobici 58.

Tak cvet obstoji iz naslednjih delov:

1. iz organov (ustrojov) ženskega spola, to je iz pestiča, ki stoji nasredi cveta in ima podobo pokonci stoječe hruške.

Spodnji (okrogli) del pestiča, ki je na sliki označen s črko f, imenujemo plodnico. Če plodnico prerežemo in si jo ogledamo s povečevalnim steklom, najdemo, da navadno obsega 4 stvorbe jajčaste oblike, ki jih imenujemo semensko osnovo.

Če cvet pravilno odcvete, nastane iz plodnice jagoda, iz semenske osnove pa peške.

Zgornji del pestiča, ki je označen s črko n, je bolj grapav in lepljiv ter se zove brazdo. Brazdo veže s plodnico pestičev vrat.

Kadar nastane iz plodnice jagoda, se brazda zasuší in se na vrhu zrele jagode pozna samo še kot grapava črna pika (pri nekterih vrstah, n. pr. pri laškem rizlingu posebno dobro).

2. Moški del trtnega cveta tvorijo prašniki, ki obsoje iz dveh delov, in sicer iz rumene glavice (b), ki jo imenujemo prašnico in iz nitek, ki na njih prašnica stoji na cvetišču (cvetnem vzožju), iz prašnih nitok (s). Med posameznimi prašnimi nitkami stoje na

cvetišču telesca, ki so vir fini dišavi trtnega cveta, ki jim zaraditega, ker iz sebe izcejaajo med, pravimo medovniki.

Tak cvet, kakor ga vidimo v podobi 58. in ki ima pravilno razvite vse moške in ženske ustroje (organe), se imenuje dvospolni ali polutanski cvet.

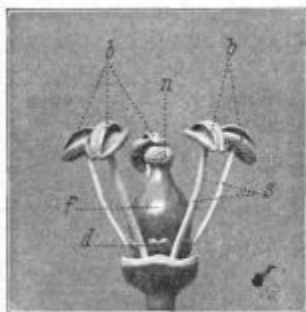
Vsaka rastlina, torej tudi trta, ima od narave v sebi nagon pomnoževati se po svojem semenu. Seme se razvije v dozorelem plodu vsled oploditve.

Oploditev pri dvospolnem trtnem cvetu se vrši na naslednji način. Kadar cvet dorase, odskoči že prej omenjena kapica, in prašniki, ki jih ima prašni cvet 5,

Iz semenskih osnov se razvije seme trte (peške), ki je obdano s sladkim jagodnim mesom, za nas toliko pomembno sladko jagodo, ki ima za trto le ta pomen, da je v njej seme bolje shranjeno in da vabi ptiče nase, ki jagode jedó in njih seme (peške) po svojih izmečkih v naravi razsevajo.

Medovniki se po oplojenju popolnoma zrastejo z jagodo.

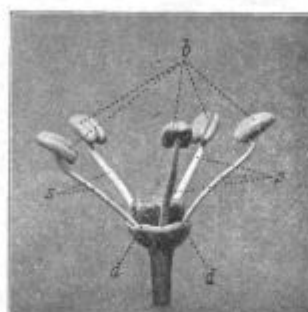
Tako se vrši oploditev v normalnem, obojespolnem, cvetu. Poleg tega pa imamo tudi trte, ki imajo samo en spolni ustroj razvit, drugi pa krnast. Tako vidimo na podobi 59. trtni cvet, ki ima jako lepo razvite praš-

Podoba 58.

Dvospolni (polutanski) trtni cvet.

(Pri žlahtnih vrstah najbolj razširjen)
n = brazda (1) | pestič (ženski del cveta)
f = plodnica (1) |
s = prašne nitke (5) | moški deli
b = prašnice (5) | cveta
d = medovniki (5)
 (Vse močno povečano.)

Podoba 59.

Moški cvet

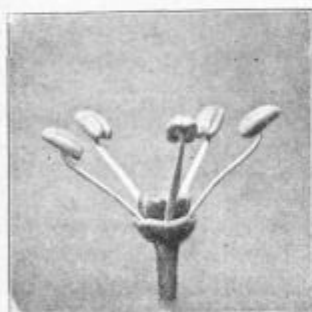
(se nahaja pri mnogih ameriških divjakih, n. pr. pri portalis)
s = prašne nitke (5)
b = prašnice (5)
d = medovniki (5)
 (Vse močno povečano.)

Podoba 60.

Ženski cvet

(se nahaja pri nekterih domačih vrstah, n. pr. pri tični)
c = brazda (1)
f = plodnica (1)
s = prašne nitke (5)
b = prašnice (5)
 (Vse močno povečano.)

Podoba 64.

Moški cvet.

Ker mu manjka pestič, se iz njega ne more razviti jagoda.
 (Močno povečano.)

Podoba 65.

Dvospolni (obojespolni, polutanski) cvet.

Iz njega se vsled svojega ali tujega oplojenja lahko razvije jagoda.
 (Močno povečano.)

Podoba 66.

Ženski cvet.

Iz njega se le s pomočjo tujega oplojenja more razviti jagoda.
 (Močno povečano.)

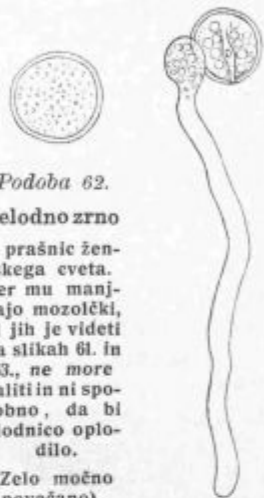
se razprostrejo okoli pestiča. Vsak prašnik ima v prašnici (b) obilo rumenega prahu, ki ga imenujemo cvetni prah (pel, pelod) in obstoji in majhnih zrnec (pelodnih zrnec). Kadar prašnice dozore, se razpočijo in izvržejo cvetni prah ali pel. Če pade samodsebe, vsled vetra ali pa na kak drug način, posebno vsled oblezovanja cvetkov po muhah, čebelah itd., ki jih vabi fini duh sladkih medovnikov na se, nekaj zrnec cvetnega prahu iz prašnic na brazdo pestiča, začno tukaj zrnca kaliti, kakor je naznačeno na slikah 61. in 63.

Kal, ki se iz zrnec razvije in ki jo imenujemo plodna cev, rase skozi brazdo in vrat v plodnico pestiča, kjer se zraste s tukaj nahajajočimi se semenskimi osnovami, in oploditev je dovršena.

nike, toda skoraj popolnoma krmast pestič. Tak cvet imenujemo moški cvet, ki samoobsebi umevno ne more nastaviti nikakega semena, oziroma jagod, ker nima plodnice, ampak se po končanem cvetenju ves osuje, tako da od grozdčkov ostanejo le goli peclji, in še ti se pozneje posušijo.

Tak cvet najdemo zlasti pri raznih divjih trtjah, ki nam služijo za podloge, n. pr. riparija portalis, aramon × rupestris itd.

Pri drugih, tudi pri žlahtnih vrstah, nahajamo zopet cvet, ki nam ga predstavlja podoba 60. Tukaj vidimo, da so ženski ustroji (pestič) prav lepo in normalno razviti, dočim je moški del krnast.

Podoba 62.

Pelodno zrno

iz prašnic ženskega cveta. Ker mu manjkajo mozolčki, ki jih je videti na slikah 61. in 63., ne more kaliti in ni sposobno, da bi plodnico oplo-dilo.

(Zelo močno povečano.)

Podoba 61.

Kaleče pelodno zrno iz prašnic moškega ali pa obojespolnega (polutanskega) trtnega cveta. (Zelo močno povečano.)

Podoba 63.

Pelodno zrno moškega ali pa obojespolnega trtnega cveta, ki je ravnokar začelo kaliti. (Zelo močno povečano.)

Prašniki so drobni, prašne nitke zvite, tako da le drobne prašnice dol vise. V takih prašnicah se sicer tudi nahaja cvetni prah, ampak, kakor je sloveči veščak in sedaj že, žal, umrli ravnatelj Klosterneuburske višje vinarske šole prof. E. Ráthay dokazal, niso zrnca takega prahu (glej podobo 62.) zmožna kaliti, ker jim manjkajo za oplojenje sposobna pelodna zrnca zelo značilni mozolčki, ki jih vidimo na sliki 61. in 63.

Iz tega sledi, da se cvet, ki ima le ženski del razvit in ki ga vsled tega imenujemo ženski cvet, ne more s pelodom svojih prašnikov oploditi, ampak da je navezan na prašnike onih trt, ki imajo obojespolni (polutanski) ali pa moški cvet. Tukaj posredujejo oploditev posebno žuželke, zlasti čebelice, čmrliji in muhe, ki stikajo po sladki vsebini medovnikov in nevede prenašajo na svojih sesalnikih, kosmatih nožicah, trebuhih i. t. d. oplojenja zmožni pelod na cvet ženskih trt.

Ker so pa žuželke ravno v lepem, gorkem in suhem vremenu najbolj živahne, je lahko umevno, zakaj trte z ženskim cvetom le takrat dobro rode, če cvetejo v lepem vremenu, v slabem vremenu se pa osipljejo ali oprhnejo, vsled česar jih vinogradniki imenujejo oprhljivke. Najbolj značilna sem spadajoča trta na Dolenjskem je precej razširjena tična, dalje vipavska grganja i. dr.

Dostikrat se zgodi, da se tuptam tudi kak nezadostno oplojen cvet razvije v jagodo, ki pa ostane drobna in navadno nima pešek. Zgodi se pa tudi, da pravilno oplojena jagoda ne razvije semena. Znane so n. pr. cibebe pod imenom „sultaninke“, ki so zaradi tega priljubljene, ker nimajo skoraj nič pešek. Grozdi, ki so iz njih te cibebe sušene, sestoje iz samih sicer oplojenih jagod, ki pa niso napravile nič ali prav malo pešek.

To so seveda le velike izjeme in le posebnosti nekterih vrst. Cvet, ki pa ni prav nič oplojen, vselej odpade ali oprhne.

Iz predstoječe razprave bo vinogradnik črpal naslednje nauke:

Zlahtne vrste, ki imajo dvospolne ali polutanske cvete, so med cvetjem manj občutljive kakor vrste (sorte) z ženskim cvetom.

Dočim se prve lahko oplode s svojim cvetnim prahom, so druge navezane na cvetni prah dvospolnih vrst. Ker pa ta prah prenašajo od trte do trte navadno le žuželke, se more tak ženski cvet pravilno oploditi le v lepem vremenu. Zaraditega se priporoča pomnoževati le dvospolne vrste in jemati cepiče le od trt, ki se ne osipljejo rade.

Če pa iz ktereakoli vzroka cepimo vrste z ženskim cvetom, jih moramo cepiti ne same zase, ampak pomešane z drugimi, obojespolnimi vrstami.

Poleg oprhljivosti vsled tega, ker je cvet trte ženskega spola, je pa lahko še kaj drugega vzrok, da se trtni cvet osiplje in trta ne rodi. Tako je n. pr. podpisani opazil, da nekatere trte vipavske sipe — ime samo že kaže na oprhljivost — zaraditega ne rodijo, ker jim manjka brazdica na pestiču, ali pa, ker je brazdica krnasta.

Dostikrat se tudi zgodi, da v slabem, mrzlem vremenu cvet vsled tega oprhne, ker cvetne kapice ne odskočijo, ampak se na cvetu zasušijo. Prašniki se vsled tega ne morejo razviti in prašnice se ne razpočijo, da bi izvrgele pelod na brazdo pestiča.

To sem dostikrat opazil v gostem trtju pri silvancu, zlasti v nizkih, mokrih legah, posebno v deževnem, mrzlem vremenu.

Iz tega sledi, da pravilno cvetenje lahko precej pospešimo, če pred cvetenjem trtne mladike povežemo, vse nepotrebne trtne dele pa omandamo (odstranimo), in če sploh gledamo na to, da zarod pride na zrak in na soluce.

Tudi se lahko zgodi, da trta grozdni zarod nastavi, ampak ta se zadostno ne razvije in ne oplodi, ter oprhne, ne da bi bil kateri tukaj doslej navedenih vzrokov kriv. V takem slučaju je navadno krivo to, da trta rase na nespočiti, nezadostno gnojni zemlji, da ima torej premalo moči, da bi cvet pravilno razvila.

Nasprotno se zopet dogaja, da se preveč bujno rastoče trte v cvetju rade osipljejo. To se dostikrat opazuje na Dolenjskem, kjer se je v močni, rodovitni zemlji izbrala za podlogo montikola. Takim neprilikam se pa lahko izognemo, če vinograd pravilno nasadimo in v prvem slučaju, če ga tudi zadostno gnojimo.

Opomnil bi le še, da nekatere zlahtne vrste na montikoli dobro rodijo in se ne osipljejo, n. pr. plavec in portugalka, in da bi se v takem slučaju priporočalo, trte z eno teh vrst precepiti.

Končno bi na tem mestu izpregovoril še nekaj o križankah ali hibridih.

Če bi kdo vsejal preške enega samega grozda in če bi te skalile, bi v poznejših letih spoznal, da nimajo vse iz pešek nastale trte enakih lastnosti, tudi ne lastnosti matrne trte.

To si lahko razlagamo na ta način, da ni bil ves cvet dotičnega grozda oplojen s svojim prahom, ampak morda vsak cvetek s prahom druge trtne vrste. Ker pa ima navadno trta, ki nastane iz semena, vedno nekaj lastnosti po očetu, nekaj po materi, si lahko razlagamo, zakaj je med trtnimi semenjati toliko raznih in z ozirom na doslej nam znane vrste — novih trtnih vrst.

Takim novim vrstam, ki so nastale iz semena vsled oplojenja ženskega dela (pestiča) ene s cvetnim prahom druge vrste, pravimo križanke ali hibride. Samoobsebi je umevno, da se namesto slučajno nastalih hibrid dajo trte tudi umetno križati, če le v pravem času prenesemo cvetni prah kake vrste, n. pr. riparije, na pestič druge vrste, n. pr. rupestris. Iz semena tako oplojenega grozdika nastale trte — križanke bodo imele lastnosti obeh staršev, morda ena več lastnosti od matere, druga več od očeta. Nove trte bomo imenovali riparijo $\times$ rupestris, posamezne rastline bomo pa lahko ločili po pridevkih, najlažje pa po številkah. Tako so nastale nove podloge — križanke, ki jih danes z uspehom rabimo v raznih zemljah in legah.

B. Skalický,

c. kr. vinarski nadzornik v Rudolfovem.

Zavarovanje zoper točo.

Ker so nekatere občine streljanje zoper točo popolnoma opustile, so se pričeli vinogradniki bolj zanimati za zavarovanje proti toči, ki naj bi vsaj deloma olajšala velike težave in skrbi, ki jih ima dandanes naš vinogradnik. V zavarovanju imamo res še edino in najsigurnejše sredstvo, da se more vinogradništvo pri dandanašnjih težavnih okoliščinah dobro vzdržati tudi v toči močno podvrženih krajih.

Ker je sedaj, ta mesec, najugodnejši čas za zavarovanje, ker se namreč po zarodu lahko že sedaj z neko gotovostjo presodi pričakovana letina in ker se odškodnina odmeri šele, če je grozdje odcvetelo ter se že nekoliko razvilo, hočem v kratkem prijaviti način

zavarovanja, da lahko vsakdo sam izpolni dostavljeno mu vprašalno polo.

Tabele, ki jih pošilja zavarovalnica „Assicurazioni Generali“ v Ljubljani, izpolni vprašanja od 1—10 lahko vsakdo. Pri 12. vprašanju je navesti, koliko vina se pričakuje iz dotičnega prostora. Najbolje je navesti pravo množino, torej ne preveč, pa tudi ne premalo. Pri 13. vprašanju je navesti ceno, ki jo vinogradnik upa jeseni za dotično vino doseči. V 14. koloni je navesti za vso parcelo znašajočo vsoto v kronah; v 15. koloni pa za vse skupaj.

Zavarovalnina znaša za grozdje za vse kraje na Kranjskem 10%. Če torej kdo zavaruje svoj vinograd za 1000 K, plača 100 K zavarovalnine, ki jo je treba plačati koj, ko se dobi plačilna polica, in ne šele jeseni.

Odškodnina se potem plača po cenvi 5—100 % od zavarovane vsote. Cenitev se pač kmalu po napravljene škodi ceni, toda odškodnina se izplača šele jeseni, ko se grozdje potrga, ker se lahko pripeti, da toča dvakrat, tudi trikrat v enem letu potolče, tako da je treba cenitev večkrat ponoviti.

Zavarovanje in odmerjenje odškodnine se vrši takole:

Vinograd v K., parcela 400, meri $1\frac{1}{2}$ orala;
 približni pridelek vina 40 hl
 prodajna cena 44 K l
 torej zavarovalni znesek $44 \times 40 = 1760$ K
 Toča je potolkla junija 25 %
 „ „ „ avgusta 40 %
 torej skupaj 65 % ali $\frac{2}{3}$.

Na podlagi te cenvitve bi dobil zavarovanec od gorinavedene zavarovane vsote v znesku 1760 kron, 65%, to je $1760 \times 65 = 1144$ kron. Od te vsote odbije ta družba samo cenilne stroške, ki znašajo, mislim, le 5%, torej od 1144 K le 57 K 20 h.

Zavarovalnica „Dunav“ ima pa za različne kraje različne tarife, in sicer 4—15%, zaračuna pa večje cenilne stroške.

Obe društvi imata svoje zastopnike po deželi, in najbolje je, če se vsakdo, ki se misli zavarovati, do teh obrne.

Fr. Gombač.

Gnojite ajdi!

Pri nas zavzema strniščna ajda važno mesto. Pridelek ajde se je pa zelo skrčil, da so kmetovalci že začeli dvomiti, če se jo izplačuje pridelovati. Vzrok piclemu pridelku ajde tiči edino le v izsesani zemlji, oziroma, ker se ajdi ne gnoji.

Med našimi gospodarji je razširjeno domnevanje, da je ajda nekaj postranskega, ki se seje na strnišče, zato da njiva ni prazna in ker tako ne potrebuje drugega kakor plitvega oranja in zavlečenja. Da bi ajda tudi gnoja potrebovala, na to nihče ne misli.

Vsa ta domnevanja pa niso prava, kajti ajda vzame zemlji in torej potrebuje najmanj toliko ali še več redilnih snovi kakor drugo žito. Če mora torej njiva isto leto zapored dati dvakraten pridelek, potem pač ni čuda, če je utrjena, in ker ajda pride druga na vrsto, zato dobi le ostanke gnojilne sile, ki jih je prej požeto žito še na njivi pustilo. Ti ostanki gnojilne sile so majhni, in ker se je pri nas od pamtiveka z ozirom na rudninske snovi premalo gnojilo, so naše njive izsesane, in zato je bil pridelek ajde od leta do leta piclejši.

Na 1 ha njive vzame in zemlje povprečna žetev:

	dušika	kalija	fosforove kisline
pšenice	52 kg	26 $\frac{3}{4}$ kg	30 $\frac{3}{4}$ kg
ajde	51 „	53 „	21 $\frac{3}{4}$ „

Iz tega je razvidno, da ajda potrebuje toliko redilnih snovi kakor žito, kalija pa še enkrat toliko, zato pa ima gnojenje s kalijevimi gnojili pri ajdi zelo velik učinek in istotako s fosforovimi gnojili, ker je fosforove kisline v naših zemljah že od narave malo.

Kdor torej hoče pridelati dosti ajde, jo mora sejati na dobro gnojno zemljo, ki ima v sebi toliko redilnih snovi na razpolago, kolikor jih ajda potrebuje, in ker pri setvi na strnišče zemlja ni v takem stanu, zato se mora ajdi pred setvijo gnojiti.

S hlevskim gnojem gnojiti nima pravega uspeha, ker se ta gnoj prepočasi razkaja za hitro in kratko dobro rastočo ajdo, in vrhutega ima naš hlevski gnoj premalo omenjenih rudninskih snovi v sebi. Iz tega vzroka so za gnojenje ajdi najprimernejša umetna gnojila.

Na dušik se nam pri ajdi ni toliko ozirati, ker ga ajda za silo že še dobi na strnišču in ker prebohotne rasti z ozirom na potrebno hitro dozorenje ni niti želeli.

Najvažnejša redilna snov, ki jo moramo ajdi dati, če naj bogato obrodi, je fosforova kislina, a ta mora priti na njivo v taki obliki, da jo ajda more použiti v kratki dobi svoje rasti, t.j. v osmih tednih. Ajdi je torej gnojiti s superfosfatom, ki ima v sebi v vodi rastopno fosforovo kislino.

Kdor bo ajdi gnojil s samim superfosfatom, bo, seveda ob ugodnem vremenu in če ne bo slane, imel gotovo izboren pridelek, ki bo pa še boljši, če bo rabil poleg superfosfata še kako kalijevo gnojilo, n. pr. kalijevo sol, pepel itd. — Kajnit kot kalijevo gnojilo pri ajdi ne gre rabiti vsled klorovih spojin, ki so za ajdo strup; zato se mora reči, da je kajnit ajdi škodljiv.

Svetujemo našim gospodarjem, da ajdi na popisani način gnojijo, ker jim bo bogata žetev obilo povrnila stroške. Na Krajskem imamo že krasne uspehe s tem gnojenjem, dokaz, da so lansko leto naši gospodarji porabili 50 vagonov superfosfata za gnojenje ajdi, dasi je kmetijska družba šele pred malo leti pričela gospodarje vzbujati k temu delu.

Omenjeni gnojili naj se tik pred setvijo (ne poprej) pomešata ter posejata po sprašeni njivi; potem se vseje ajda in podvleče. Za vsak mernik semena naj se vzame 25 kg superfosfata, in če se gnoji tudi s kalijevo soljo, tedaj tudi te 10 kg.

Rudninski superfosfat se dobiva pri družbi po 7 K 75 h in kalijeva sol po 12 K 60 h 100 kg. Obe gnojili se oddajata le v vrečah: superfosfat po 100 kg, kalijeva sol pa po 50 in 100 kg. Kdor ne potrebuje cele vreče, naj naroči gnojila skupno s kom drugim. Skupna naročila sploh priporočamo, ker se stem železniški stroški izdatno znižajo.

Nujno pozivamo vse tiste, ki mislijo ajdi gnojiti z umetnimi gnojili, da jih pravočasno naroče, kajti tik pred setvijo je z naročili tak naval, da tvornice nemorenam in tudi mi ne naročnikom ustrezati.

V boj proti peronospori!

Pač ne poznamo dandanes hujše uime za naše vinograde, kakor je peronospora. Slobodno trdimo, da je posebno v začetku nastopa te bolezni — pred dobrimi 20 leti — več ta škodljivka uničila lepih naših vinogradov kakor filoksera ali trtna uš. Gotovo se je pa tudi prepričal dandanes že vsakter vinogradnik, da je ves naš trud z vinstvom zastonj, če se škropljenje naših vinorodnih goric temeljito ne zvršuje.

Če se sploh hočemo uspešno boriti proti kakemu škodljivcu, je neobhodno potrebno, da škodljivca dobro poznamo. Poznati moramo ves razvoj bolezni, na vsak način pa pogoje ali okoliščine, ki pod njimi kaka bolezen močnejše ali slabše nastopa. Da povzroča to bolezen takojimenovani „smod“, majhna glivica, imenovana „Peronospora viticola“, bo menda vsakemu vinogradniku bolj ali manj znano, pač pa marsikteri ne vé — ali če tudi vé, se to dejstvo nikdar dovolj ne upošteva — da potrebuje ta glivica za svoje uničujoče delo solčne toplote in vlage, posebno v kratkih presledkih. Zaraditega nastopa peronospora le tedaj močno, če imamo tako vihravo, izpreminjajoče se solčno in deževno vreme, ko se pogostokrat menjuje — mnogokrat večkrat na dan — dež in gorko solnce. Od takega vremena je torej odvisno, če peronospora nastopi močno ali slabo. Odvisno je nadalje od časa, kadar tako kritično vreme, nastopi, če nastopi bolezen že v mesecu maju ali juniju, ali pa v poznejših mesecih. Dokler imamo dalj časa solčno in suho vreme, potem pa zopet dalj časa hladno in deževno, se nam nikakor ni bati močnega nastopa peronospore. Vsakdo se gotovo spominja, da smo imeli predlanskim že v mesecu maju in juniju tako izpreminjajoče se vihravo vreme, in nasledek je bil, da je že konci meseca junija nastopila peronospora izredno močno. A lansko leto je bilo tako vreme v juniju in v začetku julija, in bolezen je zopet po nekterih krajih močno nastopila konci julija in avgusta.

Gotovo je torej vsakemu jasno, da nikakor ne velja pravilo za vse slučaje: tolikokrat in tolikokrat škropi in zopet v tem času in v tem času škropi, da celo ne velja v vseh slučajih pravilo: tako močno in tako močno raztopino galice moraš napraviti, ampak vse je odvisno le od vremenskih razmer, če tako, za razvoj peronospore ugodno vreme sploh nastopi in v katerem času nastopi. Če bi se to dejstvo sploh upoštevalo, bi si marsikteri v mnogih slučajih prihranil stroške za večkrat nepotrebno pogosto škropljenje, a na drugi strani bi se mnogokrat obvaroval zelo občutne škode po peronospori.

Da se bolj gotovo obvarujemo vsakoletne škode po peronospori in z ozirom na to, da se posebno v zadnjih letih v mesecu maju in juniju navadno pojavlja izpreminjajoče se solčno in deževno, vihravo vreme, storimo najbolje, če škropimo sploh vsako leto redno trikrat, in sicer prvič v času od sredine do konca maja, ko mladice dosežejo dolgot 10—25 cm, drugič v času od začetka do sredine junija — torej pred cvetom — in tretjič po cvetu od začetka do sredine julija. Strogo nam je paziti na to, da so trte na vsak način prej poškopljene, ko začenjajo trosi glivice na zgornji strani listov kaliti in svoje uničujoče delo opravljati, kajti če škropimo šele potem, ko so trosi glivic večinoma že skalili in listno kožico že predrli, je zastonj naše delo; teh listov ne rešimo več, kvečjemu tiste, ki so v zadnjem času pognali in še niso napadeni. Ker bi bilo torej za marsikterega težko določiti, kdaj

se bodo počele glivice razmnoževati, se redno držimo trikratnega škropljenja v ravnokar označenem času.

Kar zadeva močnejšo ali slabšo raztopino galice, ki jo rabimo za škropljenje trt, dosežemo često dovoljen uspeh, če rabimo za vsakokratno škropljenje samo 1%, galice, to se pravi: na vsakih 100 litrov vode vzemimo 1 kg galice in 1½ kg apna. Strogo nam je paziti na to, da se galica dobro veže z apnom, da dodamo dovolj apna, ker nam tekočina drugače opali nežne mladice. — V svrhu preskušnje rabimo z uspehom beli fenoltaleinov popir; če ga namočimo v raztopino galice z apnom in postane popolnoma rdeč, je dovolj apna zraven in škropimo svobodno. V to svrhu se lahko rabi tudi rdeč lakmov popir, ki se dobi v vsaki lekarni; tega namočimo v tekočini in mora postati čisto modre barve.

Trikratno škropljenje z 1% raztopino modre galice zadostuje torej popolnoma v navadnih, normalnih letih, ko peronospora ne nastopa prehudo. Če pa nastopi izredno kritično vreme — torej dalj časa skoraj vsak dan dež in solnce, kakor predlanskim meseca maja in junija — pa dobro storimo, če se hočemo popolnoma obvarovati škode, če škropimo od polovice maja pa do konca julija najmanj vsakih 14—21 dni, torej 4—6 krat, ker pri pogostem in močnem deževnem vremenu galica ne drži več kakor 14—21 dni. Ker pogoste in hude plohe galico kmalu sperejo, je zelo dobro, če za drugo in poznejša škropljenja napravimo bolj močno galico, torej 1½—2%, s primerno primesjo apna, da dalj časa drži. Sploh pazimo na to, kakor hitro nastopi tako kritično vreme, škropimo takoj vsakih 14—21 dni, če bi tudi nastopilo šele v juliju; ko pa zopet preneha, pa prestopimo zopet s škropljenjem v stari, navadni tir. Naravno je torej, da je tako pogosto škropljenje odvisno od tega, če tako vihravo vreme sploh nastopi, kakor tudi okoliščina, če smo primorani tako pogosto škropiti pred cvetom ali po cvetu, je odvisno od tega, če tako vreme nastopi že v maju ali juniju, ali pa v prvi polovici julija. Za prvo škropljenje pa zadostuje v vseh slučajih samo 1% raztopina.

Če smo pa imeli nesrečo, da nam je peronospora v preteklem letu močno opalila trsje, smemo z gotovostjo računati na to, če ne bomo posebno pazili, da nam letos peronospora v mesecu juliju ali avgustu čisto gotovo napade tudi grozdje in se bo začelo to sušiti — vkljub temu, četudi listje sveže ohranimo. Da se temu ubranimo, moramo letos škropiti takoj, ko mladice dosežejo dolgot do 10 cm, potem pa še 2—3 krat, kakršno vreme pač nastopi. Seveda, če nam je peronospora celo grozdje opalila v preteklem letu, moramo to tembolj storiti.

Nadalje, če se nam je prigodilo v preteklem letu, da se nam je grozdje takoj po cvetu osipalo in sušilo — kajti ni tega vsekdar kriva prekratka rez ali deževno vreme v cvetju, ampak mnogokrat tudi peronospora — preprečimo v tem letu mnogokrat to nezgodo stem, da neposredno pred cvetom, t. j. 4—5 dni mladice, posebno grozdje, prav skrbno in močno poškopimo.

Da se raztopina galice na ta način najbolj pripravno pripravi, da se par ur pred rabo vrečica z galico do polovice v vodo obesi (zgornja polovica vrečice z galico naj bo nad vodo) in gotova množina apna razredčena in precejena zraven primeša, pač ni potrebno natančneje razpravljati.

Seveda se končno mora škropljenje temeljito zvršiti. Ker so novi nasadi povsodi v vrstah, je seveda

natančno opravilo omogočeno. Ko gre delavec s škroplnico med dvema vrstama, naj vedno pazi le na to, da poškropi vsak trs obeh vrst ali redov prvič pred seboj in potem na zunanji strani, na levo in na desno; ostali dve strani vsakega trsa se poškropita, ko gre delavec med sosednima vrstama nazaj. Zatorej mora delavec, če škropi med dvema vrstama tja, škropiti nazaj grede na vsak način med sosednima vrstama, da se pota po dveh sosednih vrstah vedno križata in se tako vsak trs, ne da bi bilo potrebno še posebno na to paziti, od vseh štirih strani temeljito poškropi. — Torej, če je delavec škropil med dvema vrstama v eni smeri, ne sme nikdar med sosednima vrstama škropiti zopet v isti smeri, ampak vedno nasprotno. Pri takem natančnem postopanju se sploh ne pripgdi, da bi ostal nepoškropljen kak trs; delavec, ki se med škropljenjem nazaj obrača in trsje obenem tudi od zadnje strani škropi, ne bo zvršil dela natančno.

Da se škropljenje natančneje in hitreje izvršuje, naj ima, če mogoče, razprševalec pri škroplnici do 45° zakrivljeno obliko, da pada vsled tega tekočina pri vsaki visokosti trsa, brez posebnega napora delavca, naravnost v navpični smeri na listovo ploskev. Tudi naj se strogo pazi na to, da bo trsje v resnici poškropljeno, ne pa polito, kajti le tedaj škropljenje drži dolgo časa (kar je posebno važno v času močnih in pogostih nalivov), če se tekočina prisuši na listih le v majhnih, rosi podobnih kapljicah.

Martin Cerjak,
ekonom v Rajhenburgu.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 185. Poleg sadnega vrta namerava sosed zidati hišo. Bojim se, da bo sneg lomil moja drevesa, kadar bo padal s sosedove strehe. Ali je kaka zakonska določba, da bi mogel sosed siliti, da se z novo stavbo tako daleč odmakne, da s strehe padajoči sneg ne bo poškodoval mojega drevja? (F. D. v M.)

Odgovor: Sosedu po nobenem zakonu ne morete braniti graditi hišo na svojem posestvu kjer hoče, da le ne sega na Vaš svet in na ozračje nad njim. Pač je pa sosed odgovoren za škodo, ki Vam jo napravi sneg, ki pade na Vaše posestvo z njegove strehe. Sicer mora sosed prositi pri županstvu za stavbeno dovoljenje, županstvo mora sklicati ogled na mesto ter tjakaj povabiti mejaše. Takrat imate priliko prijaviti svoje pomisleke ter jih dati na zapisnik.

Vprašanje 186. Poslal sem Vam po neki bolezn napadeno orehovo listje. Listje ima na gorenji plati mehurje, ki so na drugi strani lista prevlečeni z neko belo rečjo. Kakšna bolezen je to in kako jo je zatirati? Tudi na hrševem drevju in na jablanah se prikazuje enaka bolezen. (I. P. v S.)

Odgovor: Bolezen na poslanem orehovem listju je povzročena po glivi „Exoascus Juglandis“. Bolezen so doslej opazovali le na Laškem in je prav lahko mogoče, da je od tamkaj prišla tudi že na Notranjsko. V tozadevni literaturi nismo našli objavljenega nobenega sredstva v zatiranje te glive, bržkone utegne pomagati škropljenje z modro galico. Glive iz vrste „Exoascus“ napadajo tudi hrševu in češpljevo drevje.

Vprašanje 187. Poslal sem Vam vejico bolnega bodečega grozdja in nekaj očrnelega in odpadlega ploda od jablan ter vprašam, če bolezen na teh rastlinah odpadanje plodu tudi povzroča peronospora? (J. R. v T.)

Odgovor: Bodeče grozdje tudi napada neka vrsta peronospere in seveda povzroča prezgodnje sušenje listja in odpadanje plodu. — Poslani odpadli plodi od jablan pa niso napadeni od peronospere, temveč od skrlupa (fusikladium), od glive, ki je silno nevarna hrševemu drevju in jablanam in ki se je tudi pri nas pričela silno širiti. Proti skrlupu je preskušeno sredstvo škropljenje z modro galico, enako kakor proti peronospori, in če se naši sadjarji ne bodo kmalu poprijeli splošnega škropljenja, utegnemo v doglednem času doživeti v sadjarstvu tisto škodo, kakor so jo imeli vinogradniki s peronosporo.

Vprašanje 188. Moj sosed, ki ima hlev tik moje hiše, ga popravlja ter ga bo 1 m dvignil in naredil novo ostrežje, vsled česar mi bo zaprl luč do mojih oken. Preden je pričel zidati, ni mene nič vprašal in tudi od strani županstva ni bilo ogleda. Ali imam pravico sosedovemu ravnanju nasprotovati? (A. S. na R.)

Odgovor: Sosed ima pravico na svojem svetu po določbah stavbenega reda zidati kjer hoče, da le ne sega s stavbo na tuj svet ali v njega ozračje. Iz razloga, da Vam sosed s svojo novo stavbo zapre luč do Vaših oken, nimate pravice ugovarjati sosedovi gradnji, izvzemši če obstoji kaka posebna pogodba ali služnostna pravica. Če zaradi nove sosedove stavbe ni bilo ogleda na mestu, kamor morajo biti povabljeni mejaši, je to zakrivil župan, in morete sedaj njega klicati na odgovor.

Vprašanje 189. Naredil sem samo za marelično drevje poseben sadovnjak, ki sem ga nalašč za to pripravil ter sem ga zasadil pred sedmimi leti s 100 drevesi. Marelice so se lepo prijele in bujno rasejo, da sem imel že 2 leti dobro letino. Tudi letos so marelice dobro zarodile. Le eno napako opazujem v svojem mareličnem sadovnjaku, da se vsako leto spomladi nekaj dreves posuši, in sicer kmalu potem, ko ozelenijo. Na ta način se mi je posušilo že 18 dreves in letošnjo pomlad jih je 8 poginilo. Kako naj si razlagam to nepravilnost? (V. L. v A.)

Odgovor: Če marelična drevesa vsihajo spomladi kmalu potem, ko so ozelenela, so bila že jeseni izgubljena in so ozelenenje omogočile le rezervne redilne snovi v lesu, ki so bile od prejšnjega leta nakopičene. Iz tega se sme sklepati, da je vsehnila podloga, oziroma korenine. Marelica ni posebno trpežno drevo in je trpežnost sploh zavisna od podloge. Marelice se cepijo na divjake od marelic samih, ali pa se za podlogo vzameje češplje, breskve ali mandeljni. Te podloge delajo z ozirom na podnebje in na kakovost zemlje marelično drevje bolj ali manj trpežno. Mi ne poznamo Vaših razmer in ne vemo, kakšno podlogo imajo Vaše marelice, vendar sumimo, da je nepravda podloga vzrok označeni nepravilnosti. Kaj gotovega si seveda ne upamo izreči, kajti vzrok vsihanju Vašega mareličnega drevja more biti tudi kaka drevesna bolezen, bodisi na listju ali tudi na koreninah. Tudi napačno obrezovanje ali mrzav more skrajšati mareličnemu drevju življenje.

Vprašanje 190. Od štajerskega prekupca sem kupil 3 prasiče, ki imajo neko bolezen; pri nas pravimo, da jih mora sesa. Prasiči so namreč lačni, hitro hité h koritu in blastno žro, naenkrat pa prično zapuščati zaporedoma korito, se vležejo, težko sopejo, kar traja nekaj minut, in potem gredo zopet jest ter ponavljajo popisano ravnanje. Prasiči se sicer dobro redijo, vendar jih opisana bolezen čimdalje močnejše prijema. Kakšna bolezen je to in kako jo je zdraviti? (F. Z. v P.)

Odgovor: Prasiči so bržčas bolni v prebavilih, zlasti v želodcu, in so morda tudi prehlajeni. Taki prasiči občutijo sicer lakoto, zato gredo radi h koritu, kakor hitro so pa prebavila napolnjena, jim pa to dela težave, zato težko so-

pejo in se vležejo; ko jim pa odleže, gredo zopet jest. Takim prasičem je dajati lahko prebavne in dovolj tečne krme ter gledati, da niso zaprti. Za zdravlilo je umestno dajati grenke soli, in če so posebno zaprti, ricinovega olja. Če je naš odgovor pravi, ne moremo jamčiti, ker se pisмено ne morejo dajati navodila za zdravljenje bolezni, ki jih iz kratkega poročila ne moremo dognati, zato Vam svetujemo pravočasno obrniti se do živinozdravnika, ki bo, uvaževaje vse okoliščine, edini vedel dati pravo navodilo za zdravljenje.

Vprašanje 191. Prodal sem kravo, ki sem jo 1 teden poprej sam kupil, in čez 3 tedne po sklenjeni kupčiji je prišel novi lastnik krave k meni, da naj jo nazaj vzamem, ker je krava neki nadušljiva. Kupec je rekel, da bo krava pri njem vozila, in jaz sem mu povedal, da sem jo tudi jaz vpregel. Krava ni bila niti pri meni nadušljiva, a tudi tisti, ki sem jo jaz od njega kupil in ki jo je sam zredil, trdi, da pri njem ni bilo pri dotični kravi spoznati nadušljivosti. **Ali sem zavezan kravo zaradi nadušljivosti 3 tedne po sklenjeni kupčiji nazaj vzeti in privoliti, da se kupčija razdere?** (A. H. v L.)

Odgovor: Če je krava res nadušljiva, potem pač ni za vožnjo in kupčija se da razdreti, ker je kupec samoobsebi umevno bil mnenja, da dobi zdravo žival in zlasti sposobno za vožnjo, ker je bila pri kupčiji tudi govorica o vožnji. Prodano kravo ste pa zavezani le tedaj nazaj vzeti, oziroma privoliti, da se kupčija razdere, če kupec dokaže, da je bila krava že pred sklenjeno kupčijo bolna.

Vprašanje 192. Pred mesecem pobegla dekla mi je najboljšo kravo molznico tako pokvarila, da je nova dekla nikakor ne more več molsti. Dekla je namreč s kravo nalašč silno sirovo ravnala in jo je tolkla z molznim stolcem, da mu je vse noge polomila. Vsled tega imam občutno škodo, kajti krava je dajala na dan 10 do 12 litrov mleka, in sedaj ga ne daje skoraj nič. Ali morem tožiti dekle za povračilo škode in kako naj s kravo ravnam, da se bo zopet pustila molsti, ker sedaj ne pomaga ne lepo ravnanje, ne palica in tudi ne dobra krma? (J. G. v R.)

Odgovor: Če morete dokazati, da je dekla resnično na popisani način kravo pokvarila, potem jo morete tožiti za povračilo škode in jo morete pri kazenskem sodišču tudi ovaditi zaradi zlobne poškodbe tuje reči. Vsled grdega ravnanja pokvarjeno kravo morete popraviti edino le z lepim ravnanjem. Pri tem je imeti največje potrpljenje, kajti ena v jezi storjena grobost more uničiti uspeh več tednov.

Vprašanje 193. 30. aprila je zajec ogloidal več mojih dreves, ki sem jim par dni prej odvil slamo, ki so bila čez zimo z njo zavita. Ko sem najemnika lova prosil za povračilo škode, mi je dejal, da naj zajcem zobe poščiplem. Kam naj se obrnem za odškodnino in **koliko mesecev mora biti drevje pred zajcem zavarovano?** (J. R. na G.)

Odgovor: Da se zakonu zadosti in ima lastnik drevja pravico do povračila škode, ki jo zajci naredijo na drevju, mora biti drevje zavarovano tisti čas, ko sneg leži in zajec drugod živeža ne dobi. Zajec v snegu resnično zaradi gladu drevje gloda, vendar to dela tudi ob času, kadar ima povsod okoli dovolj jedi. Zajec je namreč glodalec in ga natorni nagon sili, da svoje zobe brusi, zato se loti drevja tudi kadar ni lačen. Iz tega sledi, da ima lastnik drevja le tisti čas dolžnost, svoje drevje pred zajcem zavarovati, če hoče imeti pravico do povračila škode, kadar sneg leži, t. j. kadar zajec nima prilike drugod dobiti živeža. Če se drevje odvijje v drugi polovici meseca marca, ko je že sneg izginil in se je pričela pomlad, potem je najemnik lova vsekako dolžan škodo povrniti. Ravnali ste pa napačno, ker ste se obrnili naravnost do najemnika lova; škodo bi namreč morali naznaniti okrajnemu glavarstvu, ki je potem zavezano vse potrebno ukreniti.

Vprašanje 194. Na mojem vrtu se je zaredilo toliko bramorjev, da sploh ni več mogoče zelenjadi pridelovati. Kaj je temu vzrok in **kako je mogoče bramorje na vrtu zatreti?** (G. T. v Ž.)

Odgovor: Bramorji se takorekoč na vsakem vrtu nahajajo in so tem močnejše plode, čim ugodnejše so jim razmere. Razplodovanje bramorjev pospešuje močno gnojenje, zlasti gnoj in posebno konjski, ki ostane čez zimo nerazkrojen zakopan v zemlji. Sredstev, bramorje zatirati, je veliko in so večinoma prav malo izdatna. Najbolje je konec zime in v pričetku pomladi zalego v zemlji zasledovati ter jo skrbno uničevati. Iz svoje izkušnje Vam moremo naslednje sredstvo kot najizdatnejše nasvetovati: Obdelane vrtnne grede se s par deskami na ceni način začasno ograde. V zagrajeni prostor se spušča ob času, ko grede še niso obsejane ali zasajene, t. j. jeseni in v zgodnji pomladi, lačen prasič, ki se pusti, da po zemlji rije. Tak prasič vso zemljo prerije, poišče ves mrčes in najbolj skrbno pobere bramorje in njih zalego.

Vprašanje 195. Mlada kobila se na levem očesu ne pretrgano solzi in se ji je zaradi tega pod očesom napravila neka skorja. To traja že kakega pol leta, sicer pa ni videti, da bi bilo oko bolno. **Kakšno bolezen ima kobila na očesu in kako jo je zdraviti?** (F. K. na S.)

Odgovor: Kobila ima bržkone notranje vnetje očesa, t. j. kože mrežnice in žilaste kožice, kar se pri konjih čestokrat pojavlja in se tudi imenuje mesečna slepota. Ta bolezen je zelo nevarna za oko, in njeno zdravljenje je vsekakor prepustiti večjemu živinozdravniku.

Vprašanje 196. Sosed mi brani pobirati čebelne roje na njegovem svetu, češ da mu delam škodo, ker travo po-teptam, in mi preti, da me v kaznovanje naznani poljskemu čuvaju, navzlic temu, da sem voljan morebitno škodo povrniti. **Ali imam pravico do svojega roja, ki se vsede na tuj svet; ali morem biti zaradi tega kaznovan, četudi nastalo škodo povrnem?** (F. R. v S.)

Odgovor: Pretenje Vašega sosesa ni upravičeno, ker velja glede rojev in ubeglih domačih živali § 384. občnega drž. zak., ki slove: Domači čebelni roji in druge domače ter ukročene živali niso predmet prostega lova, temveč ima lastnik pravico zasledovati jih na tujem svetu, vendar mora povrniti posestniku tega sveta nastalo škodo. V slučaju, da lastnik matičnega panja 2 dni ne zasleduje roja, ali da je ubegla domača žival 42 dni samaodsebe izostala, jo more na skupnem zemljišču lastnik tega zase vzeti in obdržati.

Vprašanje 197. Svinja je storila 8 pujskov, ki so vsi prav lepi in dobro rejeni. Tudi svinja, ki je 16 mesecev stara, je dobro rejena, vendar sem že 11. dan po porodu spoznal, da ima na eni strani manjše vime kakor na drugi. Od tistega časa svinja tudi nerada je in je večidel zaprta. **Svinja sedaj doji samo še na en sesek, dasi so pujski šele 4 tedne stari. Ker je svinja zelo dobrega plemena, zato vprašam, če jo kaže še voditi in odkod prihaja, da se ji je mleko tako hitro posušilo?** (J. M. v B.)

Odgovor: Da se je svinji mleko enajsti dan po porodu pričelo sušiti, je vzrok kaka bolezen, in sicer bržkone pokvarjenje želodca v zvezi s prehlajenjem. Bolezen je vsekakor ozdravljiva, in če se svinja ozdravi, je samoobsebi umevno dobra za plemo in jo morete brez skrbi drugič voditi. Za zdravljenje Vam priporočamo svinji dajati skozi 2 do 3 dni po 5 do 8 dg Glauberjeve ali grenke soli na dan. Pozneje naredite zmes iz 10 dek kuhinjske soli, 4 dek kumina in 5 dek encijana ter dajajte svinji te zmesi po 2 žlici na dan. Če naše domnevanje ni pravo in svinja ne ozdravi kmalu, potem Vam ne kaže drugega kakor poklicati živinozdravnika.

Vprašanje 198. V drevesnici imam silno veliko listnih uši. Proti njim je najboljšo sredstvo mečkanje, ki je pa v obširni drevesnici neizvršljivo. V drevesnici so zelene in sive listne uši; zadnje se močnejše razplojajo in so škodljivejše. Na mladih poganjkih hruševega drevja se pa nahaja še tretja vrsta uši. Poskušal sem uši uničevati s $1\frac{1}{2}\%$ raztopline tobačnega izvlečka, kar je bilo brezuspešno. **Kako zatrem v drevesnici listne uši?** (R. H. v M.)

Odgovor: Na sadnem drevju poznamo 13 vrst različnih listnih uši, ki so vse precej enako škodljive. Prav imate, da je najzanesljivejše sredstvo mečkanje uši, ki je pa v obširni drevesnici težko izvedljivo. Prav zelo uspešno sredstvo proti listnim ušem je pa vendar tobačna voda, oziroma $1\frac{1}{2}\%$ do 2% tobačni izvleček; vendar izvolite v poštev vzeti, da pogine le tista uš, ki se popolnoma zmoči s tobakovo vodo. Ker so listne uši naseljene le na spodnji plati lista, zato je škropljenje s tobakovo vodo neuspešno, ker jih ne zadene. Edino pravi način, listne uši s tobakovo vodo zatirati, je pomakanje napadenih vršičkov v to vodo, ki naj bo v primerni, dovolj široki posodi, ki naj bo dovolj plitva, da jo zaradi teže ni težko držati. Posoda se z eno roko drži pod napadenim vršičkom in z drugo roko se vršiček skloni v posodo ter za par trenutkov potopi v vodo ter semtertja pregiblje, da se prav gotovo vsaka uš s tobakovo vodo zmoči. Vsaka taka uš gotovo pogine.

Vprašanje 199. V drevesnici dela veliko škodo hrošček rilčkar, ki odjeda poganjke. **Na kakšen način se v drevesnici rilčkar najlaže zatre?** (R. H. v M.)

Odgovor: Rilčkar, ki odjeda vršičke na sadnem drevju, je obrezač ali omladar, ki je sodrug celi vrsti podobnih hroščcev, ki so vsi skupaj hudi škodljivci sadnega drevja. Proti vsem tem škodljivcem nimamo drugega sredstva kakor otepanje drevja ves čas spomladi. Okoli drevja se razgrnejo rjuhe ali se postavijo odprti dežniki, drevje se stresa in z njega pada velika množina raznega škodljivega mrčesa. Vse, kar dol pade, se skrbno skupaj zbere in uniči. Posebno važno je pobirati odgriznjene mladike ter jih sezigati, ker vanje je vložila obrezačeva samica svoja jajčeca.

Vprašanje 200. Se li nahaja ktera vrsta jablan ali hrušek, ki bi različnim mrčesom bolj kljubovala, ki bi dajala lepa debela, ki bi bila za naš kraj priporočena? Ali je jabolko „čelini“ iz tega stališča dobra vrsta? (R. H. v M.)

Odgovor: V drevesnici je sponašanja različnih vrst jablan in hrušek napram raznim škodljivcem precej enako, vendar se ne da tajiti, da so bujno rastoče in zato sočnejše vrste bolj podvržene raznim škodljivcem, pa jih zaradi tega iz drugih vzrokov ne gre iz drevesnice odstraniti. Jablane „čelini“ Vam sploh ne priporočamo, ker je precej občutljiva in daje plod, ki notraj kmalu gnije. „Čelini“ je pravzaprav stara ruska vrsta „antonovka“, ki je na Ruskem v nekaterih pokrajinah izvrstna vrsta, za naše podnebje pa ni.

Kaj delajo naše podružnice.

Čč. načelnštva podružnic nujno prosimo za redna in kratka poročila o svojem delovanju, ki bodo njim v čast in tovarišicam v spodbudo!

Podružnica v Velikih Laščah.

V 8. številki letošnjega „Kmetovalca“ je naša podružnica objavila poročilo o svojem delovanju, ki je značilo, da je to delovanje zopet krepko oživel. Takrat smo objavili,

da hočemo prirediti kmetijske sestanke, in res smo priredili v nedeljo, 26. maja, prvi sestanek, kamor smo povabili družbenega ravnatelja g. Pirca iz Ljubljane.

Na vrlo dobro obiskanem sestanku je družbeni ravnatelj govoril o agrarskih razmerah ter je budil zbrane kmetovalce k boljši in tesnejši stanovski organizaciji, ter je zlasti poudarjal, da bo kmet v prid svojemu stanu le tedaj kaj zadostnega dosegel, če bo v zadostni meri posegal v agrarsko gibanje. Govornikova vodilna misel je bila: Prični kmet misliti sam zase, in ne čakaj, da bi drugi zate mislili!

Govornik je pa imel tudi strokovno poučen govor, in sicer je poučeval o bistvu umetnih gnojil, kaj so, zaradi česa in kdaj naj jih rabimo.

Podružnica v Horjulu.

V nedeljo, 2. t. m., je imel pri nas predavanje ravnatelj kmetijske družbe g. Pirc, ki je govoril o izboljšanju hlevov.

To predavanje je dalo povod, sprožiti misel o poživljenju naše tako vzorno delujoče podružnice pod predsedništvom nam nepozabnega bivšega g. župnika Dolinarja, ki je sedaj dekan v Ribnici. Mislil, ki jo je sprožil g. župan Stanonik, je bila z vidnim veseljem sprejeta, in g. župan je prevzel nalogo, da vse potrebno ukrene. Upajmo, da se stem prične nova doba marljivega delovanja naše podružnice v prid kmetovalcem naše občine.

Kmetijske novice.

Živinozdravniški svet v c. kr. kmetijskem ministrstvu se je ustanovil vsled Najvišje odločbe Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja z dne 7. decembra l. 1906., in ravnotako so bila potrjena vsled te odločbe pravila tega sveta. C. kr. kmetijsko ministrstvo je ravnokar imenovalo za ude živinozdravniškega sveta kot zastopnika c. kr. kmetijske družbe kranjske družbenega podpredsetnika g. Fančiča Povšeta, državnega in deželnega poslanca, graščaka itd., ter za njegovega namestnika družbenega ravnatelja g. Gustava Pirca. Imenovanje velja za triletno dobo, t. j. do konca meseca maja l. 1910.

Premovanje govedi v Višnji gori. Hranilnica in posojilnica v Višnji gori je iz svojega prebitka naklonila primerno vsoto za prireditve premovanja govedi v Višnji gori, ki se je vršilo 5. t. m. V razsodišču je bil zastopnik naše družbe gospod podpredsednik Povše, potem gospod deželni poslanec in posestnik Košak iz Grosuplega ter c. kr. okrajni živinozdravnik g. Rajer. Darila so dobili, in sicer za bike gg.: J. Jenčur iz Drage in Janez Tomšič iz Starega trga (vsak 30 kron); za krave gg.: M. Omahen iz Starega trga, J. Kraševac iz Št. Vida, J. Rjavec iz Drage in M. Perušek iz Višnje gore (po 40, 30, in 2 po 20 kron); za telice gg.: A. Lokar iz Polja, F. Novljan iz Žaline, Š. Pirnat iz Višnje gore, J. Fink iz Žaline in J. Zupančič iz Kriške vasi (prvi 40, drugi 30, ostali po 20 kron). — Po končanem premovanju je imel poučen nagovor g. podpredsednik Povše. — Početje višnjegorske posojilnice je vse hvale vredno in ga toplo priporočamo v posnemanje drugim enakim zavodom in tudi županstvu. Pri tej priliki nas veže dolžnost objaviti svetu še drugo delovanje omenjene posojilnice na korist kmetijstvu. Ta posojilnica je namreč letos tudi brezplačno oddala raznim posestnikom 13 plemenskih svinj zlahtnega rodu, s pogojem, da mora vsak prejemnik svinje vsej dvakrat voditi, ker je v tamošnjem kraju slaba razvada, da svinje samo po enkrat pripuščajo in še takrat prezgodaj. Posojilnica je tudi kupila jorkširskega mrjaščka ter je darovala 500 K za zaklad

živinske zavarovalnice, ki se ima ustanoviti. To je lepo delovanje, ki naj se povsodi posnema, ker tako bodo posojilnice najlepše vršile svojo nalogo; saj je dobiček, ki ga imajo, od kmetijskih žuljev, in zato naj ga kmet v koristni obliki nazaj dobi!

* **Tečaj za pridelovanje krme**, ki se je priredil na kmetijski šoli na Grmu dne 27. in 28. maja t.l., je dovršilo 12 udeležnikov. Med temi je bilo 9 Dolenjcev in 3 Gorenjci. Udeležniki so imeli priliko spoznavati različne trave in detelje, ki se priporočajo za deteljne mešanice in travniške zmesi, kakor tudi njih vrednost. Vse to se je praktično razkazovalo na šolskih njivah in na travnikih kakor tudi v obsežnem in vzornem šolskem poskušališču. Udeležniki so imeli pa tudi priliko spoznavati semena različnih trav in detelj. Vse potrebne vzorce različnih trav in detelj je brezplačno poslala za ta tečaj trdka Gebrüder Boschan na Dunaju. Pokazala so se pa tudi vsa tista deteljna semena, ki se z njimi slepari in ki se primešavajo v to svrhu domači detelji in lucerni. Od strani udeležnikov se je izrekla nujna želja, da naj bi se v Novem mestu ustanovila semenska trgovina za travna in deteljna semena pod nadzorstvom šole in da naj se enaki tečaji prirejajo tudi naprej na zavodu, kjer je najlepša prilika za razkazovanje travniških zmesi in raznih deteljnih mešanic. —

Nekteri udeleženci mednarodnega kmetijskega shoda na Dunaju, zlasti gozdarji, so priredili 29. in 30. p. m. poučno potovanje na Kranjsko, in sicer so si prišli v Ljubljano ogledat osrednjo gozdno drevesnico ter potresno opazovalnico, v Pостоjno tamošnjo jamo ter pogozdovanje Krasa in pogozditve okoli Št. Petra na Notranjskem. Potovanje je vodil bivši glavni odbornik naše družbe in sedaj c. kr. ministrski svetnik g. Goll. Udeleženci tega potovanja so bili znameniti zastopniki gozdarstva iz vse Avstrije in tudi iz Nemčije, Rusije, Francije, Italije, Grške, Mehike itd. V Ljubljani je pozdravila slavne goste tudi naša družba, in sicer nekteri udje glavnega odbora pod vodstvom družbenega podpredsednika, gospoda komercialnega svetnika Povšeta. V Št. Petru je priredila deželna komisija za pogozdovanje Krasa udeležencem tega potovanja slavnostni obed, kjer se je postreglo z boteljskimi vini iz poskusne kleti kmetijske družbe. Po sporočilih, ki so nam došla, so bili gg. udeleženci presenečeni po kakovosti naših vipavskih vin ter so o njih izrekli navdušeno pohvalo.

Tečaj za gozdne čuvaje. Na občnem zboru kranjsko-primorskega gozdarskega društva, ki se je vršil 1. t.m. v Trstu, je to društvo sklenilo prihodnje leto prirediti na Kranjskem tečaj za gozdne čuvaje, kakršni še že več let vrše na Primorskem. Ta sklep je zelo umesten, kajti v naši deželi se je doslej še veliko premalo storilo za gozdarski pouk.

Nova knjiga. — Uspeh mojega obrambnega spisa pod tem naslovom v 9. št. „Kmetovalca“ je bil ta, da je oceno moje knjige „O prvinah in spojinah“ iz „Narodnega Gospodarja“ ponatisnil „Slovenec“ v 129. šte. z dne 7. junija t.l. v polnem obsegu ter je še pristavil, da se v knjigi kaže premalo strokovnega znanja in da sem jo prevedel iz nemških knjig. — O svojem strokovnem znanju seveda ne morem sam soditi, lahko se pa izkažem, kako so o njem sodili poklicani sodniki, možje, ki je g. ocenjevalec precej majhen poleg njih, kar spričuje kakovost njegove ocene. Kdor trdi in trditev vzdržuje, da sta kaolin in porcelanka dve različni rudnini (oz. hribini) — ko sta samo dve imeni za isto snov — se sploh ne more šteti med strokovne sodnike. — G. ocenjevalec je vedoma zapisal neresnično trditev, da sem knjižico prevedel iz nemških knjig. Če bi on take knjige poznal, bi jih bil prav gotovo navedel.

Tega pa ni mogel storiti, ker zanje ne ve in niti jaz sam ne poznam nobene tako spisane nemške knjige. Nemškega izvira je knjiga v toliko, ker sem kmetijsko stroko — kakor vsi slovenski kmetijski strokovnjaki — študiral na nemškem učilišču, ker slovenske višje kmetijske šole sploh nimamo. Istotako nimamo slovenskih kemijskih knjig, zato moramo čitati nemške. Domalega za vse svoje kemijsko znanje se imam zahvaliti pok. g. prof. dr. F. Ulliku v Liebwertu, ki je živel le za vedo in je bil izboren učitelj. Če pa g. ocenjevalec res ve za kako boljšo podobno nemško knjigo, naj mi izvoli sporočiti njen naslov; morda jo res še kdaj poslovenim. — Zakaj se g. ocenjevalec pod oceno ni podpisal? Ali si ne upa javno zastopati mnenja, ki si ga je bil na skrivnem prikrojil? Pravijo, da je omenjeno oceno spisal g. Jakob Turk, asistent kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani. To je sicer težko verjeti — vsaj jaz bi si ne bil mislil, da bi se g. Turk mogel postaviti na to stališče — če je pa vendarle res, potem mislim, da bi se pač v ugodnejši luči pokazal, če bi sam spisal boljšo knjigo od moje, kakor pa da neupravičeno in nedvomno s slabim namenom strelja iz varnega skrivališča.

F. Štupar.

Družbene vesti.

** **Redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske** bo v četrtek, 27. t. m. dopoldne ob devetih v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Spored občnega zbora je objavljen med uradnimi vestmi te številke. Nujno prosimo obilne udeležbe; naj pride vsak ud, ki le količkaj more, in zlasti prosimo gg. načelnike podružnic, naj poskrbe za obilno udeležbo. Letos praznuje družba svojo stoinštiridesetletnico, ki zanjo ni namenjeno nobeno posebno slavlje, a gg. družbeni udje najlepše poslave znameniti dogodek v zgodovini naše družbe, če se mnogobrojno udeležijo občnega zbora. Opozarjamo tudi na uvodni spis v tej številki: 140 let!

** **Računski sklep** in bilanca kmetijske družbe za l. 1906. ter družbeni proračun za l. 1908. so priloženi današnji številki „Kmetovalca“. Družbeni denarni promet je l. 1906. prekoračil poldrugi milijon kron in je nad 300.000 K večji v primeri z l. 1905.

** **Trtnih škropilnic** ima družba le še prav malo v zalogi, in sicer vrste „Hero“, ki se ji da izsneti sesalnica ter stane komad 30 K. Tudi je še nekaj škropilnic za sadno drevje ter visoke latnike „tirolske sestave“, komad po 38 K na razpolago. Ko poidejo te škropilnice, jih družba ne bo več naročala, ker so vsled podraženja bakra tudi škropilnice za 25% v ceni poskočile. Kdor torej škropilnico potrebuje, naj si jo nemudoma naroči.

** **Izvirno seme prave sive francoske ajde** je ravno kar došlo in ga družba oddaja, dokler je kaj zaloge, po 40 K 100 kg z vrečo vred. Ker ima družba kupljene le en vagon te ajde, bo mogla postreči le onim naročnikom, ki se pravočasno zglašajo.

** **Lanene tropine**, ki so najboljše močna krma, bo družba na večstransko izraženo željo imela odslej naprej vse leto v zalogi, na kar posebno opozarjamo naše gospodarje. Lanene tropine niso le dvakrat tako redilne kakor najboljši otrobi, ampak imajo vrhutega v sebi veliko rudninskih redilnih snovi, zlasti lahko prebavnih fosforovokislih spojin, in so zato iz zdravstvenega ozira zelo priporočene, posebno za plemensko in mlečno živino, za teleta žrebete in mlade prasičke. Pri mladih živalih lanene tropine pospešujejo razvoj okostja in hitro rast. Odslej moremo lanene tropine ceneje oddajati, in sicer 100 kg po 18 K z vrečami vred. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 ali 100 kg. Na-

pram današnji visoki ceni otrobov živinorejcem veliko bolj kaže pokladati namesto njih lanene tropine, ne glede na boljši učinek tudi z gospodarskega stališča, kajti s $1\frac{1}{2}$ kg lanenih tropin se na cenejši način doseže večji učinek kakor s celim kg otrobov.

**** Modre galice družba nima nič več v zalogi,** kajti tudi ona dva vagona, ki jih je družba naknadno kupila in je oddaja v predzadnji številki „Kmetovalca“ objavila, sta popolnoma pošla. Naročitve na modro galico se torej ne sprejemajo več.

**** Umetna gnojila za ajdo,** zlasti rudninski superfosfat, prosimo gg. ude pravočasno naročiti, ker bo družbi le tedaj mogoče točno postreči; kajti ob času setve se naenkrat nakopiči toliko naročil, da jih ni mogoče obratno izvršiti. Pa tudi tvornice ne morejo vsem zahtevam ustreči, če se naenkrat veliko zahteva. Prosimo gg. ude, naj to upoštevajo in naj ne čakajo do zadnjega dne, kajti po sedanjih izkušnjah bo letos družba v teku kakih 14 dni morala razposlati okoli 50 vagonov superfosfata, in če ne bomo imeli pravočasno naročil v rokah, pride v zadrego tvornica in vsled tega tudi družba. Prosimo torej!

**** Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštne pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	6	$6\frac{1}{2}$	7	$7\frac{1}{2}$	8
„ „ cm:	60	65	70	75	80

Cena: 80 h, 90 h, 1 K, 1 K 10 h, 1 K 20 h.

Poleg teh kos ima družba vsled večkrat izražene želje tudi v zalogi 45 cm kratke, posebno močne in široke kose za košnjo stelje in praproti v gozdu in po skalnatih tleh. Cena tem kosam je 90 h za komad.

**** Tomasove žlindre** do jeseni ni več dobiti, zato družba preneha do tja z oddajo tega umetnega gnojila.

**** Trtne škropilnice** ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer tri vrste: Navadne škropilnice, „Korona“, po 20 K; škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, pri katerih se da izsneti sesalnica, po 30 K in škropilnice za sadno drevje ter visoke latnike „tirolske sestave“ po 35 K. Te cene veljajo z zabojem vred. Opozorjamo, da so vse trtne škropilnice z bakreno posodo letos v ceni silno poskočile, ker je bakor za $\frac{1}{3}$ dražji kakor lansko leto. Naša družba je kupila trtne škropilnice že meseca julija lanskega leta, zato ima še nižje lanske cene, ki jih bo pa mogla le toliko časa zdrževati, dokler bo kaj kupljene zaloge; zaraditega prosimo ude, da se podvizajo z naročili.

**** Zmleto žveplo proti plesnobi** na trtah ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki

skupno naroče žvepleno moko, jo dobe voznine prosto, kakor modro galico.

Prave bergamaške osle, in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25 do 26 cm dolge.

**** Umetna gnojila** ima kmetijska družba sedaj naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat po 7 K 75 h 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnojil travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostno moko po 28 h za kilogramski odstotek fosforove kisline. Režijski stroški se posebej zaračunajo. Vreča se ne računa.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

**** Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralniške cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli da je ni mogoče molsti. — Mlečna cev se porine skoz sesek v vime ter se potem vime stiska in tlači, da vse mleko odteče. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

**** Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljatev na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozorjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dné 10. junija 1907.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. deželni glavar O. pl. Detela, navzoči so bili: podpredsednik gosp. komercialni svetnik Povše in odborniki gg. grof Barbo, baron Lazarini, A. Pavlin, Pogačnik, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in ravnatelj Pirc.

Glavni odbor je vzel na znanje pismo c. kr. kmetijskega ministra grofa Auersperga, ki se je z njim zahvalil na družbenem izrazu o njegovem uspešnem in vplivnem delovanju v prospeh živinoreje.

Z ozirom na sklep lanskega občnega zbora se je glavni odbor posvetoval in je določil svoj predlog glede izpremembe družbenih pravil, ki pride na vrsto na letošnjem občnem zboru.

Na podlagi došlih prošenj je glavni odbor določil razdelitev državne podpore za podružnične drevesnice.

Glavni odbor je uredil razmerje deželnega komisarja za vinstvo g. Gombača napram družbeni poskusni kleti ter je odredil sestavo poročila o dosedanjem delovanju te kleti.

Vsled vprašanja c. kr. deželne vlade se je glavni odbor izrekel proti cementiranju mlečnih posod v mlekarskih zadrugah.

Vsled vloge družbene podružnice v Poljanah se je naprosil glavni odbornik gospod c. kr. živinozdravski nadzornik Pavlin, da izdela načrt, kako pričeti v deželi vpeljevati cepljenje prasičev proti rdečici.

Ker se pri osrednji zvezi kmetijskih zadrug na Dunaju snuje oddelek za razpečevanje živine, je glavni odbor imenoval za družbenega zastopnika v tem oddelku svojega podpredsednika gospoda komercialnega svetnika Povšeta.

Vsled od vseh strani prihajajočih pritožb o škodi, ki jo delajo vrane in srake, je glavni odbor sklenil pričeti delovanje, ki naj to škodo zabrani, oziroma omeji, ter je naročil tajništvu izdelati predpriprave.

Za nove ude so bili predlagani in sprejeti gg.: Zorko Vinko, trgovec pri Sv. Andražu v Slov. goricah; Orešnik Matija, posestnik v Klenoviku; Praznik Josip, posestnik v Grumljah; Kirar Frančišek, posestnik v Grumljah; Sotenšek Ivan, posestnik na Rovih; Kunstelj Josip, posestnik na Vrhniku; Hutter Josip, gostilničar in posestnik v Spodnjem Tiefenbachu; Smrkol Ivan, posestnik v Lukovici; Perković Kazimir, bogoslovec v Zadru; dr. Oražen Ivan, zdravnik in posestnik v Ljubljani; Kavčič Ignacij, posestnik v Ravnah; Kraljič Ivan, posestnik v Boljuncu; Volarič Ivan, živinski rezar na Svinah; Srujak Anton, posestnik v Pleši; Ozimek Josip, posestnik na Selih pri Šumbregu; Lipovec Ivan, posestnik v Tomišljem; Livek Martin, posestnik v Gorenji vasi; Novak Jernej, posestnik na Ptešivici; Lipold Dragica v Žalcu; Kozorog Josip, posestnik v Praprotnem; Fištar Ivan, posestnik v Praprotnem; Bregar Štefan, posestnik v Praprotnem; Godec Frančišek, posestnik v Vrhovem; Šmit Frančišek, posestnik v Črnem vrhu; Garvas Janko, nadučitelj v Fari; Maček Andrej, posestnik v Praprotni polici.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Poljansko dolino, ki bo v nedeljo, 23. junija 1907 ob treh popoldne pri Anžku v Gorenji vasi.

S P O R E D :

1. Načelnikovo poročilo o podružničnem računu in sklepanje o tem.
2. Volitev enega zastopnika za družbeni občni zbor.
3. Slučajnosti.

I. Pipan, načelnik.

Opomnja: Zaradi važne zadeve se k temu občnemu zboru nujno vabijo vsi udje. Če bi ob določeni uri ne bilo zadosti udov navzočih, bo pol ure pozneje ne glede na število navzočih občni zbor z istim sporedom.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice dne 23. rožnika 1907 ob treh popoldne v Črnem potoku.

S P O R E D :

1. Poročilo tajnikovo.
2. » blagajnikovo in pregledovanje računov.
3. Razgovor o napravi trtnice.
4. Volitev dveh zastopnikov za občni zbor dne 27. rožnika v Ljubljani.

5. Volitev novega odbora.

6. Posamezni predlogi.

V slučaju nesklepčnosti bo občni zbor ob štirih istega dne pri vsakem številu udeležencev.

Kmetijska podružnica Šmartno-Litija,

dne 11. rožnika 1907.

Ig. Zore, načelnik.

V a b i l o

gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske
na

O B Č N I Z B O R,

ki bo

v četrtek, dne 27. junija 1907. l. ob 9 dopoldne
v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

S P O R E D :

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1906.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1906. in proračuna za l. 1908. (Račun in proračun se dološljeta gg. družabnikom v pravem času.)
4. Volitev predsednika na mesto po pravilih izstopivšega dosedanjega družbenega predsednika gospoda Otona pl. Detela, deželnega glavarja, graščaka itd. v Ljubljani.
5. Volitev petih odbornikov v glavni odbor na mesto po pravilih izstopivših gg.: Vlačava Gola, c. kr. dvornega svetnika na Dunaju; Henrika barona Lazarinija, graščaka v Smledniku; Josipa Pogačnika, posestnika v Podnartu, državnega in deželnega poslanca; Viljema Rohrmanna, pristava kranjske kmetijske šole na Grmu, in dr. Tomaža Romiha, ravnatelja meščanske šole in župana v Krškem. Novo volitev za prvega gospoda je izvršiti za dveletno in za ostale gospode za triletno dobo.
6. Predlog glavnega odbora glede izpremembe družbenih pravil v zmislu sklepa lanskega občnega zbora, ki naj predvsem omogoči primernejše in lažje imenovanje ter stalno nameščenje družbenih uradnikov in slug.
7. Poročila in predlogi odborovi.
8. Poročila in predlogi podružnic.
9. Nasveti in prosti gorori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Ljubljana, dne 1. junija 1907.

Oton pl. Detela,
predsednik.

Gustav Pirc,
ravnatelj.

Listnica uredništva.

A. F. v Z. Vaše vprašanje je pravna zadeva, ki jo more točno pojasniti le pravnik, ki je poučen o vsi zadevi in ki dobro pozna listine, ki se nanašajo na preporno zadevo.

I. L. v P. Verujte, kar Vam je povedal živinozdravnik, kajti kaj boljšega Vam ne vemo svetovati.

A. C. v G. Sosed ima pravico voziti čez Vaše dvorišče, četudi te pravice 8 let ni izvrševal, če dokaže, da je poprej, preden je zadnjič peljal, 30 let nemoteno vozil.